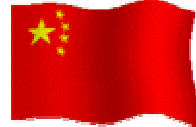

העתידין דר' דוד פסיג מדווח מסיליקון וואדי

<http://faculty.biu.ac.il/~passig>

המהפכה הצהובה! העתיד הכלכלי והחברתי של סין

הצבע הצהוב במסורת הסינית היה צבע הקיסרים בלבד. אוי לו לאותו אחד אשר היה נתפס לובש בגדים ועליהם פסים או ציורים צהובים—ראשו היה נערף בו במקום. זו כנראה אחת מאותן סיבות שהסינים מכונים "הצהובים". רבים חושבים כי הצהובים הם הכוח העולה של המאה ה-21. יותר ויותר ישראלים מנהלים יחסים עסקיים עם הסינים וקשה שלא להתרשם שאכן הם כוח עולה. הנה רשמים מביקור בכנס מחשבים בסין ומספר מגמות כנגד אמיתות זו לכאורה.

החוויה הסינית שלי

- אין בכוונת דבריי, חלילה, לזלזל בעם הסיני היונק את תרבותו מאומנות ומאסתטיקה עשירים ביופיים, ממסורת דתית עמוקה, ומיסודות פילוסופיים ומיסטיים מורכבים. אלא לבחון תהליכים בתרבות הסינית העכשווית שיש בהם להשפיע על כולנו בעתיד הקרוב.
- האגודה העולמית לעיבוד מידע (IFIP) מקיימת כל שנתיים את הכנס הבינ"ל שלה במקום אחר בעולם. הכנס הזה כולל בתוכו 7 כנסים בתחומים שונים של טכנולוגיות המידע ובד"כ מגיעים אליו כחמשת אלפים מומחים מכל רחבי תבל. השנה בגלל לחצים פוליטיים על הנהלת האגודה הוחלט לקיימו בבייג'ין. אבל עבורנו, אנו, חברי האגודה, זה היה מיקח טעות. הנה לכם מקצת הסיבות לכך:
- בכנסים בינ"ל אקדמיים נהוג להציג מחקרים אשר אנו עמלים עליהם רבות במשך השנה. תהליך קבלת מאמרים בבמות פרסום בינ"ל מייגע. המאמרים עוברים שיפוט על ידי צוות מומחים והכותב צריך לעמוד בסטנדרטים מחמירים של מחקר בכדי שעבודתו תתקבל לפרסום. מקובל לתקן את המאמר 3-5 פעמים עד שרואים את מכתב האיחולים המבשר שהמאמר התקבל ויודפס במהדורת הספר של הכנס או כתב העת של האגודה. כך היה הדבר עם הכנס שלנו השנה בבייג'ין. צוות העורכים הכין את מהדורת הספר של הכנס ועימד אותו בפורמט PDF בכדי להקל על המוציא לאור. וכך הוא נשלח לסין להדפסה. אבל לתדהמתנו, הגרסה שחולקה לנו בבואנו לכנס הייתה שונה מזו שהגשנו לדפוס!
 - הסינים פיצחו את המסמך בפורמט ה-PDF והוסיפו מאמרים של כותבים סיניים שלא עברו שיפוט ולא בהיחבא בסוף המהדורה, אלא בראשיתה! ואין דין ואין דיין!
 - הם הגדילו לעשות בכך שהם סיפקו רק 4 תחנות אינטרנט עבור 2000 משתתפים בקונגרס בינ"ל של אנשי מחשבים. מיותר לציין שהגישה לאתרים רבים הייתה מצונזרת כיד שרירות הלב של המשטר הקומוניסטי.

- שיא החוצפה הייתה כאשר 'נשיא הרפובליקה של העם' Jiang Zemin פתח את הכנס בהתנשאות על כולנו המשתתפים 'הזרים' שבאו מכל רחבי תבל, ברמיזות עבות שבני עמו טובים יותר מכלם, ואם הם לא כך כרגע אזי הם יהיו כך בעתיד הקרוב! (איך האמריקאים אומרים? -- Get a life!).

רשימת האנקדוטות שצברתי באמתחתי בימי שהותי בסין ארוכה, וכוללת סיפורי מרמה בקניונים, טקטיקות עורמה בהספקת מנות מיוחדות במטוסים, ועוד כהנה וכהנה. וזה עדיין ללא אין ספור סיפורי השחיתות ששמעתי (לדוג' ראה Business Week 25.9.2000 עמ' 36). אך אין זה יאה לדון בכך בציבור כי מי כמונו יודע שלכל עם ועם יתרונות וחסרונות. מעניין יותר לבחון כיצד העתידנים רואים את עתידה של סין. לא מעט אני נתקל בשאלות כגון: האם העתידנים חזו את נפילתה של בריה"מ? אז הנה לכם מספר מגמות המתארות את עתידה הסביר של רפובליקת העם הצהובה בעשור הקרוב. שלא ילעזו הלשוונות הרעות שהעתידנים לא אמרו כלום על סין.

עתידה של סין

המומחים מזהים כיום שתי מגמות עיקריות בחברה ובכלכלה הסינית שמצביעים על משברים קשים בעתיד. אין זה אומר שתתרחש שם מהפכה דמוקרטית כדוגמת מה שהתרחש בבריה"מ לשעבר, אלא זעזועים שהשלכותיהן תשפענה רחוק:

- הראשונה היא המגמה הסוציו-אקונומית. מבחינה סוציו-אקונומית סין מחולקת לשני אזורים שהפער ביניהם הולך ומעמיק. האזור

האחד כולל בתוכו את המחוזות השוכנים לחוף האוקיינוס השקט ושורה נוספת של מחוזות הנושקים להם ממערב. האזור השני כולל בתוכו את כל שאר המחוזות המערביים של אדמת סין הגדולה. התעשיות המפותחות וההשקעות בתשתיות מרוכזות באזור החוף. לעומת זאת ככל שמעריבים לתוך המחוזות הפנימיים התשתיות דלות והכפרים מנותקים, ההשכלה מועטה, עיקר הפרנסה מחקלאות פרימיטיבית, והדלות זועקת. לדעת הבנק העולמי, ממוצע השכר השנתי באזור המזרחי הוא כ- \$2000 לנפש, ואילו באזור המערבי הוא כ- \$200 לנפש. מיותר לציין שבמצב כזה מיליוני בני אדם נעים לעבר הערים המזרחיות ויוצרים עומסים על תשתיות שממילא נמצאים מעבר ליכולת הקיבולת שלהם, ובהכרח יוצרים דלות ותופעות לוואי חברתיות אחרות. למשל, תושביה המקוריים של העיר המודרנית ביותר בסין— שנחאי—מחזיקים בתעודת תושב מיוחדת המקנה רק להם זכות לשירותים מוניציפליים, זכות בלעדית לקניית נדל"ן, ועוד. כל האחרים (הם מכנים אותם floating people) שמניינם מיליונים רבים—יש האומרים 6-8 מליון איש—נבצרים מהם זכויות רבות במדינה המוכנה לצאת למלחמה כדי להגן על ערכיה הקומוניסטיים/שוויוניים!

בהכרח מצב זה מייצר שחיתות איומה שבלעדיה מיליונים רבים לא יכולים להביא לחם לפיהם. לא צריך להיות מומחה גדול כדי לומר שזה מסוג החומרים המעצבים מהפכות פוליטיות. נותרת אצל העתידנים רק השאלה 'מתי' ולא 'אם' זה יתרחש.

• המגמה השניה היא המגמה הפוליטית. באמצע חודש ספטמבר 2000, הסנאט האמריקאי [אישר](#) את חברותה הרשמית של סין בארגון הסחר

העולמי (WTO). סין הפעילה בשנים האחרונות לחצים כבדים על חברי הארגון ובראשם ארה"ב כדי לכלול אותה ביניהם על כל המשתמע מכך. הם חתמו (?) בעקבות זאת על הסכמים של פתיחות כלכלית. הם הסכימו לעמוד בסטנדרטים אקולוגיים, בזכויות עובדים, ועוד. אך בכדי לעמוד בהסכמים עליהם חתמו הם יצטרכו לשנות את מבנה הממשל הקומוניסטי. מצד אחד הם מבקשים להגיע להישגים ביזמות תעשייתית, ובתחרות בשווקים פתוחים בינ"ל, ומצד שני הם מבקשים בכוח הזרוע לשמר את המוסדות השלטוניים והניהוליים במבנים ארגוניים המתאימים לכל היותר לכלכלה האגררית (חקלאית) של ראשית המאה ה-20. לדעת יודעי דבר, הסיכוי שלהם להצליח בכך עומד על 10-20%. אם הם יצליחו לממש את מבוקשם הם יהיו הגאונים של הכלכלה החדשה של המאה ה-21.

מתי אם כך יפרוץ המשבר שהמומחים השונים כבר שנים עוסקים בעיצוב התסריטים שלו? בזהירות רבה אפשר לומר שהוא מחכה אי שם במחצית העשור שזה עתה התחלנו. הוא יכול להקדים או לאחר בשנה/שנתיים. אבל בוא יבוא. ואל תאמרו שלא אמרנו. התסריטים הם רבים אך הקל מכלם מתאר ירידה לצמיחה של רק 4-5% בתל"ג השנתי (!) (בשנות התשעים הוא נע בין 7-9% בשנה). זה בלבד יכול לגרור כלכלות רבות בעולם למשברים, ואפקט הדומינו בכלכלה החדשה הוא מהמוכחים כבר.

לסיום

זהירות עם הסינים. הם עם בתנופה כלכלית גדולה החושבים את עצמם לגאונים. הם מתנשאים וערמומיים. הם יסובבו אותך על האצבע הקטנה ולא תרגיש בכך. הם אנשי עסקים ממולחים שלא יבחנו בשום טקטיקה כדי למכור לך את מרכולתם. הם לא יקנו ממך כלום כי אתה 'זר' ונחות מהם. ואם יקנו ממך משהו זה אומר דרשני. אל תתפלא אם ההסכם החתום שיש לך אתם לא שווה את הנייר. ואם אינך מאמין סע ותהנה מתרבות מדהימה ותוכיח לי שאני טועה. לכשתיסע תברר עבורי, במטותא ממך, מהו גודל הקנס שיש לשלם לפקיד משרד הפנים הסיני אם חס וחלילה נולד לך ילד שני? אני לא הצלחתי לקבל תשובה ברורה בנושא זה.